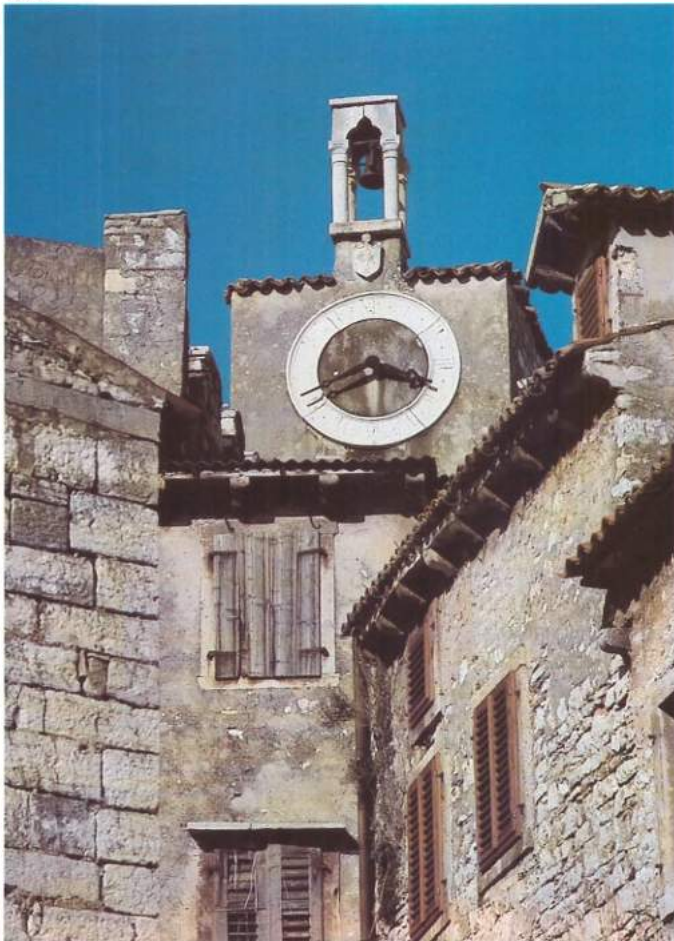

V. BAKIĆ, *Razlistana forma*. Zagreb, Galerija suvremene umjetnosti

BALE

karakteristika, a posebno *Spomenik Stjepanu Filipoviću* u Valjevu (*Valjevac*), velikih dimenzija i krajnje pročišćenosti u okvirima antropomorfnoh motiva. Serijom *Aktova*, *Torza* i *Glava* zaokružuje svoja traženja organskih, asocijativnih oblika a 1958. priklanja se izazovima otvorene forme, unutarnjih prostora i svjetlosnih odraza. Ciklus *Razvaline forme* označava prijelaznu fazu od punog, čvrstog volumena do ispražnjene ljuske, svojevrsnoga skulpturalnoga negativu. U daljem razvoju B. među prvim u nas slijedi programatska načela geometrijske apstrakcije i optičkih istraživanja: u *Razvijenim površinama* (1960–64) artikulira stroge i sustavne cjeline sastavljene od nanizanih elemenata, a u *Svjetlosnim oblicima* (1963–64) stvara efektne strukture moduliranjem istovrsnih zrcalnih jedinica, pri čemu upotrebljava i nove materijale (nehrđajući čelik). Složenu problematiku toga razdoblja pokazuje *Spomenik revoluciji* u Kamenskom, kri-latih i lisnatih formi, realiziran nakon deset godina rada (1958–68). Najnovija su mu ostvarenja *Spomenik žrtvama željezničke nesreće* u Zagrebu (1975–78), te spomenici u Kragujevcu, Dotrščini (Dolina grobova) i na Petrovoj gori (1982).

LIT.: M. Prelog, *Djelo Vojina Bakića*, Pogledi, 1953, 12. — Isti, Vojin Bakić, Zagreb 1958. — B. Bek, Vojin Bakić (katalog), Zagreb 1964. — V. Horvat-Pintarić, Vojin Bakić (katalog), Ljubljana 1965. — B. Gagro, Kipar Vojin Bakić, ŽU, 1969, 10. — Z. Rus, Apstraktne tendencije u Hrvatskoj 1951–1981 (katalog), Zagreb 1981. To. Mě.

BAKOTIĆ, Fulgencije, drvorezbar (Kaštel-Gomilica, oko 1715 — Amelia, Italija, 4. V. 1792). Franjevac u splitskom samostanu na Poljudu, a od 1746. u umbrijskom gradiću Ameliji. U Dalmaciji se sačuvalo šest njegovih drvenih polikromiranih raspela (dva u samostanu na Poljudu, jedno u župnoj crkvi u Kaštel-Gomilici, dva u obitelji Bakotić u Kaštel-Gomilici, jedno u obitelji Vicić u Kaštel-Starom). Nekoliko Bakotićevih radova čuva se i u Ameliji. Njegova raspela odlikuju se ekspresivnošću proisteklom iz spoja lokalne tradicije gotičkih drvenih križeva i patetičnoga pučkog baroknog naturalizma koja ulaze u najoriginalnija djela dalm. barokne plastike.

LIT.: A. Bacotich, L'arte dell'intaglio e della scultura in legno in Dalmazia da Andrea Buvina (XIII sec.) a fra Fulgencio Bacotich (XVIII sec.), ASD, 1938, 26. — K. Prijatelj, Barok u Splitu, Split 1947. — Isti, Nepoznato raspelo Fulgencija Bakotića, Radovi Pedagoške akademije (Split), 1976, 2. — Horvat — Matejčić — Prijatelj, Barok. K. Plj.

BAKOVAC KOSINJSKI, selo Z od Kosinja Gornjeg u Lici. Na položaju *Bakovca* bilo je naselje buškoga plemena Ljupčoča, koje je živjelo i na prostoru današnjega Ribnika. Iz ruševina stare crkvice potječu tri ploče s glag. natpisom i grbom Frankopana. Jednobrodna crkva Sv. Vida ima četverokutno svetište i zvonik na preslicu; u jezgri je srednjovj., poslije pregrađivana. Na pročelju unutar trijema nalazi se rustično izvedena luneta, a tu su uzidane i ploče s glag. natpisima i grbom Frankopana. Pretpostavlja se da je u Bakovcu bila poznata kosinjska glag. tiskara. M. Kru. i A. Ht.

BAKOVIĆ, Stipan, slikar (Bajagić kraj Sinja, 23. XI. 1890 — Dubrovnik, 3. XII. 1960). U početku je samouk, poslije uči privatno u Australiji (Sidney), a 1917–19. na Akademiji u Pragu (V. Bukovac, J. Obrovski, K. Krathner). Živio je u Splitu i Dubrovniku. Slika folklorne motive, krajolike i portrete. U ranijim radovima zapažaju se utjecaji impresionizma, a u kasnijima prevladava realistička dokumentacija. Priredio je više samostalnih izložaba širom zemlje. D. Kt.

LIT.: V. Bajić, Slikar Stjepan Baković u Splitu, Svijet, 26. XI. 1927.

BAKRENO DOBA → ENEOLITIK

BALABANIĆ, Zdenko, slikar (Novalja, 19. I. 1927 — Zagreb, 5. I. 1978). Diplomirao na Akademiji u Beogradu 1951 (K. Hakman, M. Petrov). Izlaže od 1954. Bio je likovni pedagog u Opatiji i Rijeci. Njegovo slikarstvo, puno ekspresivne snage, temelji se na kontrastima svjetla i sjene i naglašenoj grafičkoj konstrukciji. U skupnim portretima zapaža se ekspresionistički postupak i sklonost prema monumentalnom (*Grupa*, 1959). Oko 1960. nastaje serija slika s motivima olupina na obali, slobodnijega kolorističkog pristupa (*Napuštena obala*, 1961). Izlagao je cikluse *Crvena ulica* i *Čovjek i novine* (1956), *Mrtve prirode* (1958), *Minotauri* i *Kentauri* (1971). Ilustrirao *Balade Petrice Kerempuha* M. Krležę; za *Ispovijest huligana* S. Jesenjina nagrađen na Međunarodnoj izložbi umjetničke opreme knjige u Leipzigu 1965. Samostalno izlagao u Rijeci (1956, 1958, 1965, 1969), Zagrebu (1957, 1958, 1961, 1965, 1971), Ljubljani (1958), Splitu (1959) i Beogradu (1960, 1961).

F. BAKOTIĆ, raspelo iz franjevačkoga samostana na Poljudu

LIT.: B. Vizintin, Zdenko Balabanić (katalog), Ljubljana 1958. — R. Matejčić, Nadnaravna svjetlost, Novi list, 4. XII. 1965. — J. Depolo, Zdenko Balabanić (katalog), Zagreb 1981. — V. Maleković, Značaj na margini, Vjesnik, 2. IV. 1981. Ra. Mat.

BALAGОВИ DVORI → SAMOBOR

BALDAHIN, raskošno urešena tkanina razapeta iznad oltara, biskupskoga trona ili drugih časnih mjesta. B. iznad biskupskoga trona je najčešće od drveta a za blagdana se ukrašava tkaninom; iznad propovjedaonice gotovo redovito se nalazi poligonalni baldahin na čijoj je donjoj strani naslikan ili u reljefu izrađen lik golubice. U arhitekturi, kamena, poligonalna skulptorski obrađena streha iznad kipova (osobito u gotičkoj arhitekturi).

Nebo, nebica je raskošno ukrašena tkanina pravokutna oblika razapeta na četiri motke s prevjesima na sve četiri strane, koja se nosi iznad svećenika za vrijeme euharistijskih procesija. S donje strane i na bočnim prevjesima često su naslikani ili zlatnim nitima izvezeni euharistijski motivi ili simboli.

LIT.: D. Kniewald, Liturgika, Zagreb 1937, str. 109.

A. Bad.

BALDANI, Juraj, povjesničar umjetnosti i likovni kritičar (Zrenjanin, 6. V. 1929). Diplomirao je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1963. Novinar, urednik Radio-Zagreba. Piše predgovore u katalozima, surađuje u listovima i časopisima. Priredio je mape »Deset hrvatskih grafičara« (1971), »Grafike Ivana Lackovića« (1971) i »Crteži Mladena Vukelića« (1975), te autorske i tematske izložbe među kojima su važnije: »Vanja Radauš« (Zagreb 1966, 1967), »Krst Hegeđušić« (Zagreb 1974), »Dvadeset godina hrvatskog kiparstva, 1955–1975« (Zagreb, 1977) i »Objektivni realizam« (Zagreb, 1982).

BIBL.: Skulptura Ivana Lozice, Rad JAZU, 1971, 360; Jugoslavensko angažirano, socijalno i revolucionarno kiparstvo, Zagreb 1978. T. Ln.

BALDASAR, Helen, arhitekt (Dubrovnik, 23. I. 1894 — Spliska, 8. VIII. 1970). Diplomirao je u Pragu 1921. Do 1932. profesor projektiranja u Splitu i Sarajevu. Do 1941. imao vlastiti biro u Splitu. Od 1943. u El Shattu gdje projektira groblje zbjega. Nakon 1945. ponovno predaje u Splitu. Pobornik funkcionalizma u arhitekturi; u našoj sredini širio je ideje praške škole. Važniji su mu objekti: vila Štambuk u Splitu, burza u Šibeniku, kupalište Bendbaša i kuća Damić (koautor D. Smiljanić) u Sarajevu. Sudjelovao na Međunarodnoj izložbi u Parizu 1925.

Al. L.

BALE, gradić II od Rovinja. Na mjestu pretpov. gradine i rim. castruma izraslo je srednjovj. naselje od kojega je očuvana urbanistička struktura, ostaci obrambenih zidova, kula i vrata. Središnja arhit. cjelina, kaštel *Soardo-Bembo* nastao je povezivanjem dviju starijih četvrtastih kula gotičkim stambenim traktom (XIV–XV. st.), s kvadriforama na pročelju. Srednjem vijeku pripadaju i gradska lođa, fontik i pretorska palača. Župna

BALE, tlocrt grada

BALE, romaničko raspelo